

Medborgarinitiativets titel

Förpassa pälsdjursuppfödning till historien – En rättvis övergång till ett Finland utan pälsfarmer

Datering av initiativet

4.9.2023

Initiativets form

Förslag om att lagberedning ska inledas

Initiativets innehåll

Vi undertecknade föreslår att riksdagen förutsätter att statsrådet vidtar lagberedning för att på ett rättvist sätt förbjuda pälsdjursuppfödning, och att statsrådet lämnar en proposition om saken till riksdagen så snart som möjligt. Vi föreslår att övergången till ett Finland utan pälsfarmer genomförs så att det utarbetas en nationell plan för att under en skälig övergångsperiod avveckla pälsdjursfarmningen. Dessutom föreslås det att det skapas ett system med avträdelsestöd för de pälsdjursuppfödare som upphör med sin verksamhet.

Motivering

År 2022 föddes sammanlagt 1,3 miljoner rävar, fjällrävar, minkar och mårhundar på pälsfarmerna i Finland [1]. Djuren på pälsfarmerna tvingas tillbringa sina liv i små, icke inredda burar med nätbotten. Det hindrar tillgodoseendet av nästan alla arttypiska behov och beteenden: rävarna kan inte gräva eller gömma sig, minkarna har inte möjlighet att simma eller klättra och mårhundarna kan inte gå i ide [2,3]. Underlåtenheten att tillgodose dessa grundläggande behov orsakar allvarliga hälsoproblem och lidande för djuren [2].

De arter som föds upp på pälsfarmer kan inte kallas domesticerade eftersom uppfödning endast bedrivits i cirka hundra år och den inte har eliminerat djurens arttypiska behov [2,4]. Dessutom har pälsdjursavel endast förekommit i några årtionden, och fokus för aveln har legat på pälsens kvalitet och produktionen av ungar, snarare än på djurens domesticering och anpassning. Genom avel kan man överlag endast i mycket liten utsträckning påverka arttypiska behov och beteenden, och därför är det ingen lösning på de problem som icke inredda burar orsakar djurens välbefinnande, till exempel stereotypa beteenden, apati och att djuren skadar sig själva och andra djur. [2]

Vissa europeiska länder har genom att reformera sin djurskyddslagstiftning arbetat för att förbättra välbefinnandet hos djur som föds upp på pälsfarmer, men de skärpta kraven i lagstiftningen har alltid lett till att branschen har upphört av lönsamhetsskäl [5,6]. Till exempel i Sverige begränsades rävuppfödningen så att den endast tillåts i förhållanden där djuren kan gräva, har tillgång till stimulans och får leva i en naturlig social grupp. Dessa förbättringar medförde ändå att sektorn blev ekonomiskt olönsam, vilket ledde till att rävuppfödningen i Sverige upphörde. [7] Pälsdjursuppfödningen i Finland är inte lönsam ens i sin nuvarande form, och bättre levnadsvillkor som gör det möjligt för djuren att tillfredsställa sina arttypiska behov skulle oundvikligen leda till samma resultat här som i Sverige och andra länder som infört förbättringar [8].

Pälsdjursuppfödningen har länge försvarats med dess effekter på ekonomin: exportinkomster, sysselsättning och skatteinkomster. I dag har dock branschen mycket

liten ekonomisk betydelse: exempelvis uppgick nettoexporten av pälsskinn endast till 32 miljoner euro 2022, det vill säga 0,04 procent av Finlands totala intäkter från varuexport [9]. Pälsbranschens direkta sysselsättande effekt år 2022 var 1 580 årsverken, varav 540 inom pälsdjursuppfödningen [1]. Över hälften (57 %) av företagen bedrev pälsdjursuppfödning på deltid, och merparten av dem (43 % av hela urvalet) hade också bisysslor [10]. Pälsdjursuppfödningen sysselsatte endast omkring 200 företagare på heltid år 2022 och gav Finland 25 miljoner euro i skatteintäkter [10,1].

Utöver pälsbranschens ekonomiska betydelse har också den samhällseliga acceptansen för branschen minskat radikalt under de senaste tio åren. Enligt enkätundersökningar som Taloustutkimus genomförde 2022 motsätter sig 80 procent av finländarna pälsdjursuppfödning i sin nuvarande form, och 75 procent motsätter sig att pälsdjursuppfödningen understöds [11,12]. Pälsfarmningen har trots den allmänna opinionen inte förbjudits, inte heller trots att branschen förbjudits i rask takt i övriga Europa: Endast åtta EU-länder tillåter fortfarande pälsdjursuppfödning utan begränsningar. Bland dessa länder pågår det också i Polen, Litauen och Rumänien en parlamentarisk debatt om att förbjuda pälsfarmning. [7] Finland hör på grund av sin nuvarande lagstiftning tillsammans med Ryssland och Kina till de allt färre länder som fortfarande tillåter pälsdjursuppfödning.

Ett av de vanligaste argumenten för pälsdjursbranschen är att ett förbud skulle medföra att uppfödningen flyttas till länder med lägre djurskyddsnivå, såsom Kina. Det stämmer dock inte. Exempelvis har uppfödningen av minkar i Kina minskat betydligt i tio års tid. År 2012 hade landet 31 miljoner minkskinn till försäljning, medan motsvarande mängd år 2022 var 2 miljoner [1]. Den här förändringen har skett trots att Danmark, som var Europas största producent av minkskinn, upphörde med all minkuppfödning och tillfälligt förbjöd verksamheten 2020 [13]. Utöver minkuppfödningen har också uppfödningen av rävar minskat i Kina. År 2012 fanns det 10 miljoner rävskeinn till försäljning och år 2022 endast 4 miljoner [1]. Utvecklingen av utbudet av pälsskinn visar att pälsdjursuppfödningen inte flyttas till Kina när de europeiska länderna inför uppfödningförbud.

Förutom problem med djurens välbefinnande utgör pälsdjursuppfödningen också en risk för folkhälsan i och med att den kan orsaka nya pandemier. Tusentals pälsdjur tätt intill varandra är en gynnsam grogrund för virus att föröka sig, spridas och muteras. Enligt en undersökning som Livsmedelsverket publicerade i mars 2023 kan nästa pandemi utvecklas genom att fågelinfluensaviruset muteras i en pälsdjurspopulation. [14] I Finland konstaterades de första fallen av fågelinfluensa på pälsfarmer i juli 2023, och i augusti hade sammanlagt hela 25 farmer drabbats av smitta [15,16]. På fem pälsfarmer har det dessutom påträffats virusmutationer som sprider sig lättare i däggdjursceller [17]. Livsmedelsverket har därför beslutat att avliva ungefär 120 000 pälsdjur för att undvika att viruset överförs till människor och utvecklas till en pandemi [16].

Pälsdjursuppfödningen är en näring som hör till det förgångna. Den orsakar djuren lidande, har ringa betydelse för ekonomin och utgör en risk för människors hälsa. Därför bör den förpassas till historien i enlighet med den allmänna opinionen bland medborgarna och i enlighet med djurskyddsutvecklingen i andra europeiska länder. Övergången till ett Finland utan pälsfarmer måste dock ske under rättvisa former. I praktiken innebär det att det utarbetas en nationell plan för att avveckla pälsdjursuppfödningen under en skäligen övergångsperiod, samt att det skapas ett

avträdelsestöd för de uppfödare som lägger ner sin verksamhet. Genom en rättvis omställning kan pälsdjursuppfödningen fortfarande undvika att gå samma öde till mötes som torvsektorn. Såväl djur som uppfödare och de områden som är beroende av branschen skulle gynnas av att branschen avvecklas kontrollerat.

Ansvarspersoner

Tiina Vuolle

Elisa Aaltola

Pavel Tcherenkov

Riina Mattila

Eeva Ylimäki

Jemina Fallenius